

Skatt, næringspolitikk og globalisering

Professor Guttorm Schjelderup

Norges Handelshøyskole

Statsbudsjettseminaret

08.10.2007

Om skatte- og avgiftsopplegget

- Det er svært små endringer i skatte- og avgiftsopplegget
- Barnefamiliene er vinnerne i budsjettet (foreldrefradraget)
- Hovedprinsippene fra skattereformen videreføres *ikke* i den forstand at skattereformen tilsa å fjerne formuesskatten og øke skattene på eiendom
- Regjeringen har gjort endringer i i formuesskatten (80-prosentregelen) som øker formuesskatten noe for "de superrike."

Regjeringens aktive næringspolitikk

- Næringspolitikken skal bidra til å realisere de investeringsprosjekter som har høyest samfunnsøkonomisk lønnsomhet fordi det gir størst verdiskapning (allmenn enighet)
- Næringspolitikken skal være aktiv, men godt begrunnet
 - Identifiserbar markedssvikt
 - Offentlige inngrep må kunne bedre markedets virkeevne
 - Næringsnøytralitet er ikke et begrep fra økonomisk teori
- Politikerne bruker ikke markedssvikt som begrunnelse for næringspolitiske tiltak
 - Hvorfor? Ønsker handlingsrom for politikken?
 - Og pressen holder i liten grad politikkerne ansvarlige!

forts. Skatt og næringspolitikk

- **Eksempel 1: Statens kjøp av 30 pst av Aker Holding**

Hva var den samfunnsøkonomiske begrunnelsen?

"... viktig for staten å sikre et langsiktig eierskap i Aker Kværner." (hvorfors viktig med langsiktighet (markedssvikt?) og hvorfor bare i Aker?)

"... viktig å få til et felles industrisamarbeid mellom Norge og Sverige." (Hvorfor Sverige?)

- **Eksempel 2. Opsjonsbråket i Hydro**

Statlig eierskap koblet sammen med politiske fordelingshensyn på ledelsesnivå

Påvirker incitamentsstrukturen til toppledelsen og kan påvirke selskapets avkastning

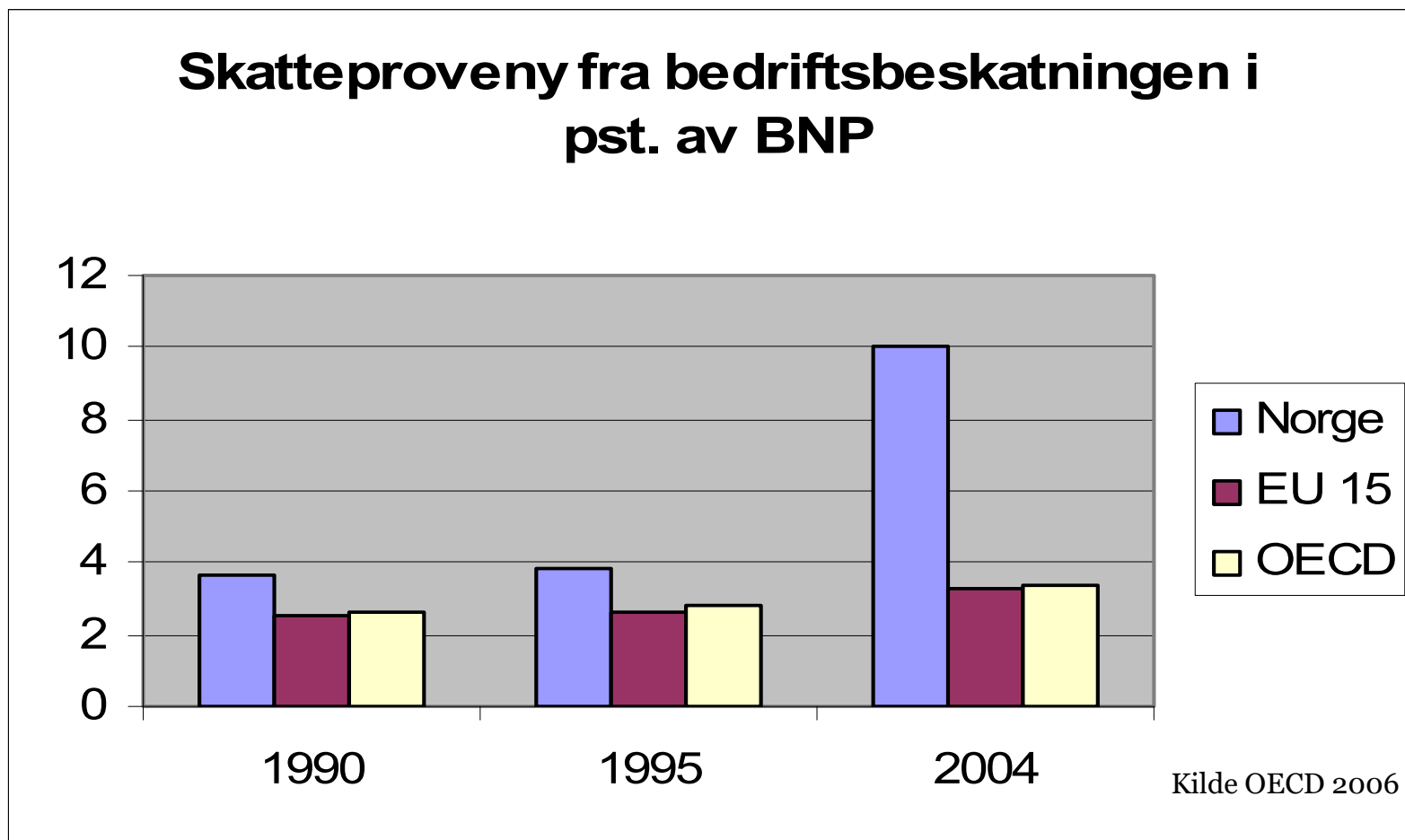
Hvorfor fordelingspolitikk på konsernledelsesnivå og ikke gjennom skattesystemet?

Hvorfor klarer ikke eierne å implementere en for dem "riktig" incitamentsstruktur på kammerset? (sier det oss noe om staten som eier?)

Skattesystemet i perspektiv

- Stor økning i bedrifiers direkteinvesteringer i utlandet
 - Større innslag av flernasjonale selskaper i bedriftskattebasen
- Økende bekymring for at globaliseringen eroderer skattesystemets rolle som inntektsutjevner
- Skattereformen i 2004 hadde som mål å få til en likere skattlegging av kapital og arbeid
- Globaliseringen og fri flyt av kapital kan gjøre det vanskelig å skattlegge kapitalen
 - Vil bedriftsbeskatningen overleve på lang sikt?

På tross av fri flyt av kapital og skattekonkurransen har provenyet fra bedriftsbeskatningen økt eller vært konstant i de fleste land

LAND	Bedr.skatt (τ)		Effektiv. gjsn. Bedriftsskatt		Gj.skatt på gj.sn lønnsinntekt (t)		τ/t	
	1980	2004	1980	2004	1980	2004	1980	2004
Finland	60.2	29.0	42.7	21.1	37.4	40.3	1.61	0.72
Danmark	40.0	30.0	---	---	37.4	35.7	1.08	0.86
Nederland	48.0	34.5	35.3	25.2	43.8	38.9	1.09	0.89
Norge	50.8	28.0	35.9	21.6	37.3	32.4	1.36	0.86
Sverige	60.4	28.0	42.9	19.5	46.7	44.6	1.29	0.63
U.K.	52.0	30.0	31.0	21.9	31.4	24.6	1.66	1.22
United States	49.6	39.3	31.5	25.5	29.4	23.0	1.69	1.71
OECD gj.sn*	49.1	32.2	34.3	22.7	31.7	32.1	1.71	1.06
Variasjons Koeffisient	0.17	0.20	0.20	0.20	0.30	0.28	0.4	0.29

Kilde OECD, IFS, og egne beregninger. Merk at t angir den gj.snittlige skattesats på en gj.sn industriarbeider inkl. personskatt, trygdeytelser og arbeidsgiveravgift:

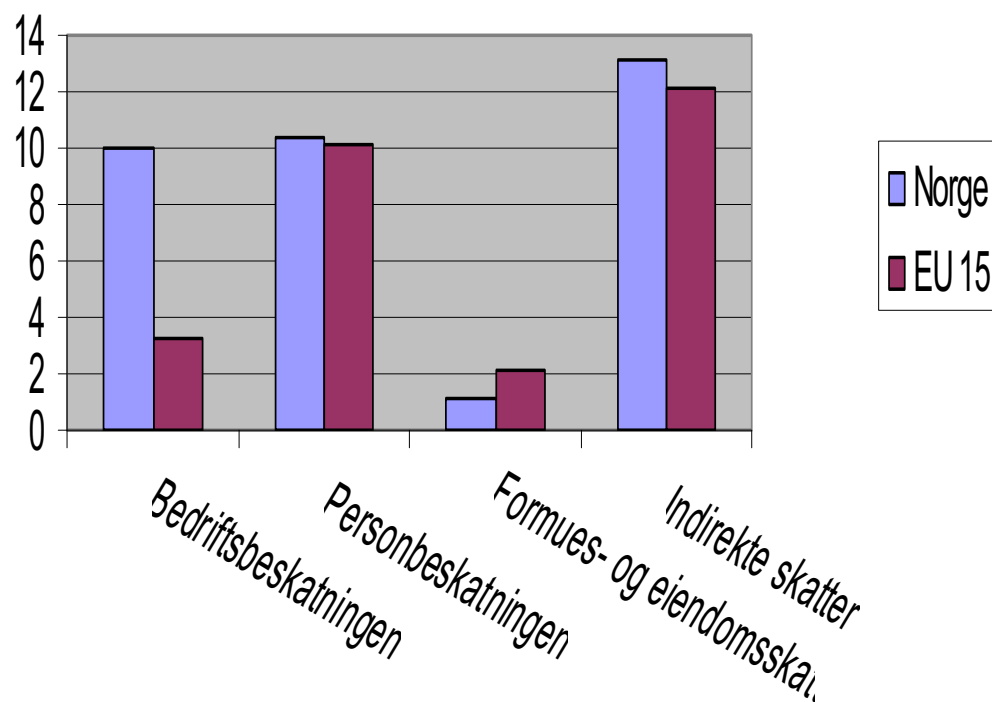
Hva forteller tabellen oss

- Nominelle og effektive gjennomsnittlige bedriftsskattesatser har falt fra 1980 til 2004 i OECD-landene
- Skattleggingen av en gjennomsnittlig industriarbeiders lønn er omtrent uforandret i samme periode for OECD landene (men store variasjoner mellom land)
- Norge er et lavskatteland for arbeidstakere med gjennomsnittlig industriarbeiderlønn i forhold til de andre Nordiske landene
- Skattetrykket på en gjennomsnittlig industriarbeiders lønn i USA og Storbritannia er lavere enn i Norden
- De nordiske velferdsstatene har senket sin kapitalskatt mer enn markedsliberalistiske land som USA og Storbritannia
 - Ser vi på det relative forholdet mellom skatt på kapital og skatt på arbeidskraft er utviklingen enda mer uttalt for Norden

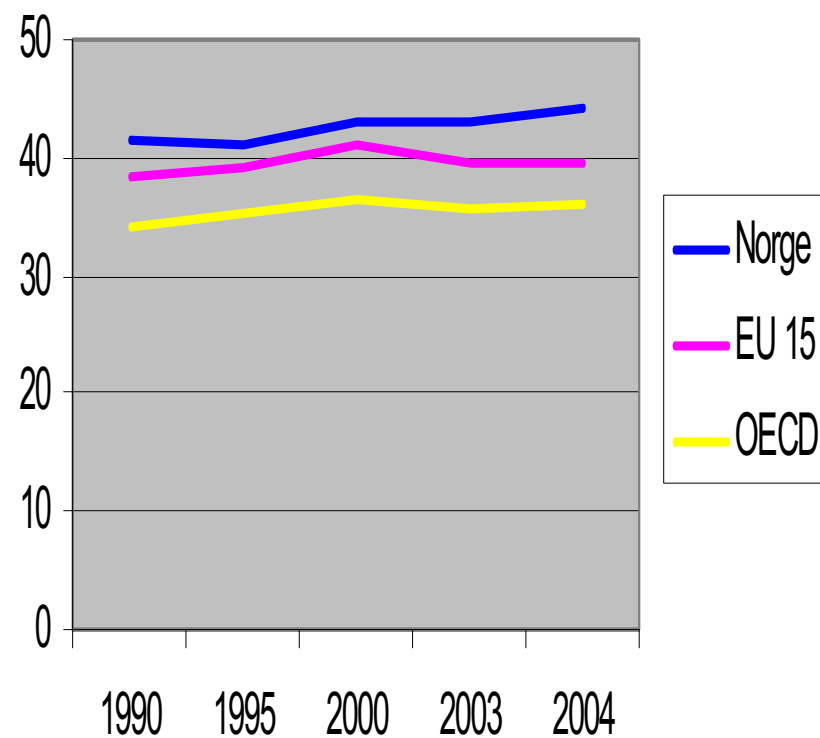
Hvorfor faller det relative skattetrykket på kapital vs. lønn mer i de nordiske landene

- **Hypotese 1:** Skattekonkurranselitteraturen angir at små land er tjent med lavere skatt på kapital enn store land
- **Hypotese 2:** De nordiske landene har sterkere preferanser for en stor velferdsstat enn USA og Storbritannia – de kan derfor ikke senke skatten på lønn i like stor grad
- **Hypotese 3:** Relativt sett utgjør flernasjonale selskaper en større andel av skattebasen i små land – det øker skattesensitiviteten til bedriftsskattebasen (flytting konsernoverskudd til lavskatteland)?
- **Hypotese 4:** De nordiske landene er mer åpne enn mange andre land og har også mindre hjemmemarked?
- **Hypotese 5:** Noen empiriske studier viser at land med stort innslag av næringsklynger har høyere skatt på kapital; Mindre innslag av næringsklynger i Norden?

Ulike skattebaser i pst av BNP i 2004

Skatteinngang i pst av BNP: Oppadgående trend for Norge?

Kilde OECD 2006